

En primer lloc vull agrair als editors la idea de fer aquest llibre que avui presentem; haig de confessar que aquest és un llibre per encàrrec —a mi mai no se m'hagués acudit una idea semblant. Tot va començar amb una trucada: «Hem pensat que es podia fer aquest llibre i hem pensat en tu.» Els vaig demanar un temps per rumiar-m'ho. Va passar un minut, màxim dos, i ja ho tenia pensat i decidit, perquè una de les coses que més m'apassiona és saber com s'ho fan els altres per viure: què saben, què intueixen, què experimenten...

Començava, doncs, una aventura de la qual no sabia com me'n sortiria. Era tot un repte, però el vaig acceptar amb molta il·lusió; amb una gravadora prestada i una llista de monges que es va anar engrandint a mesura que s'anava fent el llibre, em vaig estrenar com a periodista novella, sense cap idea preconcebuda, deixant que fos el mateix llibre que em guiés. I així va ser. El poemari es va convertir en una antologia, un llibre coral, fet de moltes veus, un teixit de complicitats, de rostres, de vides, de llocs, on tothom qui passava era convidat a participar-hi... i els editors, com qui deixa un fill en mans d'altri, s'ho anaven mirant a distància. Els agraeixo la manera de treballar, la seva implicació, tothora respectuosa en la creació del llibre; em vénen a la memòria aquells temps perduts en els quals l'editor era molt més que un simple compaginador de textos. Gràcies a la seva manera de treballar, he vist néixer el text i l'he acompanyat amb les múltiples correccions, amb la tria de colors de la coberta, fins arribar a la impremta. Ha estat esgotador per a tots, però molt gratificant, de debò...

Ara el llibre ja és al carrer i, com deia en Josep M. Espinàs: un cop escrit el llibre, l'autor ha de callar, és l'hora dels lectors i dels crítics. Però com que avui no puc callar em faré ressò dels comentaris i de les preguntes dels lectors i lectores.

Una voluntària del Centre Heura em deia l'altre dia: «No saps com t'admiro». Jo vaig pensar que em diria que li havia agradat el llibre o com escrivia; doncs no, seguia: “perquè has pogut conèixer i parlar amb totes aquestes dones”. El seu comentari em va fer adonar que, a diferència d'altres llibres que he escrit, aquest m'havia regalat dues coses: d'una banda la satisfacció, evidentment, d'haver-lo escrit, i d'una altra, el fet d'haver conegut amb profunditat les vint dones que l'havien fet possible. El que he escrit ho puc oblidar algun dia, però l'empremta que m'hi han deixat, no.

Una companya historiadora em llegia per telèfon el fragment d'un manuscrit anònim de l'any 1721 que afirmava: «Las mujeres virtuosas y sabias no son tan raras como pensamos.» I és cert, però la seva raresa no és fruit de la seva virtut, sinó conseqüència de viure en l'anonimat més absolut. Com ja he dit sovint aquests darrers dies: La història de les monges és una part de la història silenciada de les dones en el nostre país; on no han tingut res a dir perquè els homes així ho han sentenciat. Si durant molt de temps les dones han restat amagades darrere els marits, o el pares, les monges ho han estat rere els capellans, els visitadors, o els murs infranquejables dels convents... Això explica en part el gran interès que ha suscitat entre la premsa i el públic en general un llibre com aquest; les preguntes encuriosides que han fet sobre temes com la renúncia, la felicitat, els dubtes, el celibat... I també la pregunta admirada que es fa Joan Estruch: «¿D'on han sortit totes aquestes dones? ¿On eren?» Doncs, amagades a l'ombra de l'Església patriarcal, perquè se segueix tenint, encara ara, poca confiança en la seva vàlua i poques ganes de sentir la seva veu. Durant molts segles s'ha considerat que no tenien res a dir i elles arrosseguen encara la inèrcia: saben que ser conegudes o reconegudes és sinònim, sovint, de ser censurades, i s'estimen més la llibertat de moviments emparada en el silenci; són dones que, sense cap afany de protagonisme, han anat fent la seva vida i la seva feina, d'acord amb el carisma de l'orde o

congregació triada, i segons el seu desig profund, que elles anomenen: veu interior, consciència, llibertat, força que les empeny, que les habita... i que va molt més enllà de l'estricta obediència del vot religiós, perquè els compromet la vida i les convida a implicar-se en el món.

Amb aquestes dones no m'ha estat gens difícil aconseguir el que per mi era primordial: fugir de l'anècdota per arribar al fons de l'experiència. Perquè, ¿qui gosaria respondre sense vacil·lar una sola pregunta que va directa al cor de l'experiència? Una pregunta com aquesta: ¿quin és el teu desig profund? Entès el desig profund com aquell que dóna sentit a la vida. Elles ho van fer i us puc assegurar que amb coratge i sense embuts. D'elles, i no meu, és el mèrit d'aquest llibre, perquè la meua ploma mai no hauria estat capaç d'inventar res de semblant al que cada una d'elles m'explicava.

Parlo de dones, i no voldria que es titllés el llibre de feminista; jo el definiria com essencialment femení, entès el femení com a lloc on es fa possible l'experiència.

Els amics em pregunten sovint on els feia l'entrevista i quina d'elles em va impressionar més. Per fer les entrevistes em vaig traslladar sempre al lloc on vivien. Conèixer-les *in situ* em va ajudar a entendre-les. Sobre quina em va impressionar més, jo us diria que totes formen part, d'una manera o altra, del meu paisatge; i no puc distingir-ne cap, perquè de totes vaig aprendre alguna cosa valuosa. Així, doncs, la Berta em va acostar al silenci del zen, la Carme a la llibertat, i la Catalina, a l'entrega desinteressada; de la mà de l'Eulàlia vaig entrar dins l'austeritat del Carmel, i amb la Griselda vaig conèixer la ingenuïtat de la cítara. La passió dominica va anar de bracet de sor Lucia, i la Mariàngels em va portar cap a la pobresa evangèlica més extrema; la Pepa, a la confiança total, i la Pilar, a la humilitat. En la quietud de les ermites de la Maria Lluïsa i de la Montserrat, vaig aprendre l'abandó. De les dues Rosa Maries, la tenacitat en la lluita i la recerca incansable. Del monestir de Montserrat em vaig endur, regalada per la Montserrat i la Teresa, una gran esperança; de la Rosa, la senzillesa; de la Roser i la Mireia, el convenciment per canviar les formes, i, finalment, la Viqui i la Teresa van posar un rostre als pobres.

Són vint monges catòliques de diferents ordes religiosos, que es mouen en diferents àmbits: el diàleg interreligiós, el món de la marginació, de la immigració, dels sense sostre, de l'ensenyament, de l'acollida, de la contemplació i el silenci, de la teologia i la lluita a favor de la dona, de la psicologia... El llibre hauria pogut resultar monòton, però no ho ha estat perquè cada una d'elles em parlava des de la seva experiència en camps ben diversos i amb la perspectiva que la maduresa dóna a la vida. Com ja dic en el prefaci del llibre: no he volgut demostrar res, sinó mostrar la riquesa i diversitat que viuen totes i cadascuna d'elles, i trencar els tòpics de persones melindroses i allunyades de la realitat del món que s'han creat damunt d'aquest col·lectiu. I he volgut fer-ho d'una manera planera, trencant les absurdes fronteres entre creients i no creients, el gueto d'un llenguatge dogmàtic que crea diferència i no fomenta el diàleg. Perquè davant de la primera pregunta que em vaig fer —¿A qui pot interessar actualment un llibre sobre monges?— va sorgir una certesa interior, feta necessitat o desig, de descobrir i mostrar l'existència de persones que, més enllà de la seva opció religiosa, havien restat fidels al seu desig profund, que havien fet una opció radical per viure l'Absolut d'una forma totalitzadora i de retruc entregada a l'altre, que havien fet una opció radical per «ser» en plenitud. En aquest moment de la postmodernitat que ens ha tocat viure, tensionats pels dolors del part d'una nova història, en un moment d'intensa recerca espiritual i al mateix temps d'extrema banalitat, les vides d'aquestes dones són miralls en els quals ens podem emmirallar i aprendre qualsevol de nosaltres. Potser les formes que les han aixoplugat durant segles anuncien ja la data de caducitat, però el que és essencial, humà i diví, perdura en el temps.